

SAOPŠTENJE ZA MEDIJE

NOVI IZVEŠTAJ OTKRIVA ILEGALNE FINANSIJSKE TOKOVE U BOSNI I HERCEGOVINI, CRNOJ GORI I SRBIJI

Izveštaj „Ilegalni finansijski tokovi u Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori i Srbiji” otkriva glavne pokretače i sadašnje trendove ilegalnih finansijskih tokova u ove tri države i analizira kako njihove vlade suzbijaju ovaj oblik kriminala.

BEČ, AUSTRIJA – 19. januar 2022. godine: Milioni evra od ilegalnih finansijskih tokova (IFT) putuju kroz Bosnu i Hercegovinu, Crnu Goru i Srbiju svake godine, prema novom izveštaju Globalne inicijative protiv transnacionalnog organizovanog kriminala (GI-TOK). Veći deo novca cirkuliše kroz finansijski sistem. „Kriminalno podzemlje pokreće svoj novac kroz svet finansija, kako u regionu, tako i kroz ofšor“, rekao je Robin Kartrajt, jedan od autora izveštaja.

Izveštaj „Ilegalni finansijski tokovi u Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori i Srbiji: ključni pokretači i trenutni trendovi” je nastavak izveštaja Globalne inicijative o IFT-u u Albaniji, Kosovu i Severnoj Makedoniji koji je objavljen u avgustu 2020. godine. Izveštaj pruža detaljne informacije o načinima prenošenja nezakonito zarađenog novca iz tri zemlje na korisnike kriminalnih radnji širom sveta.

Izveštaj je analiza iz perspektive civilnog društva, zasnovan na intervjuima sa zvaničnicima za borbu protiv pranja novca, policajcima, infrastrukturnim savetnicima i predstavnicima civilnog društva širom regiona. Iako izveštaj baca svetlo na ovaj fenomen, nezakonita priroda ovih tokova otežava otkrivanje punog obima problema: „Nedostatak podataka o svim komponentama i kanalima IFT-a, a posebno o pranju novca i kanalima trgovine, najverovatnije čini brojke predstavljene u izveštaju značajno potcenjenim”, smatra Kartvajt. Autori izveštaja navode da je potrebno više istraživati kako se kriptovalute koriste za pranje novca.

Izveštaj se bavi komponentama IFF-a: korupcijom, organizovanim kriminalom i utajom poreza. Takođe, prate se kanali preko kojih se kreće prljav novac i pokazuju da su državne institucije pasivne i ograničenih kapaciteta da adekvatno odgovore na IFT.

Korupcija ostaje ključni problem na Zapadnom Balkanu, a izveštaj se fokusira na tri studije slučaja: finansiranje nevladinih organizacija u Bosni i Hercegovini, odbrambenu industriju Crne Gore i infrastrukturne investicije u Srbiji. „Slučaj Srbije je posebno interesantan jer se čini da je korupcija u infrastrukturi povećala cene troškova za 20-30 odsto, ali nema institucionalnog odgovora koji bi to dokazao”, ističe Saša Đorđević, koordinator Globalne inicijative za Srbiju i Crnu Goru. On dodaje: „Odrambena industrija u Crnoj Gori zaslužuje veliku pažnju s obzirom na slabu kontrolu rizika u nabavkama i upravljanju finansijama u zemlji”, Đorđević dodaje.

Što se tiče utaje poreza, izveštaj otkriva da je Zapadni Balkan svake godine uskraćen za 200 miliona evra od ilegalnog prometa duvana, kao i da se porez na dohodak izbegava plaćanjem

radnika u gotovini. Na primer, u Bosni i Hercegovini, skoro 30 odsto radne snage je neformalno zaposleno. Štaviše, izveštaj pokazuje da su milijarde evra uvoza podložne pogrešnom fakturisanju.

Oko organizovanog kriminala, u izveštaju se ističe da trgovina drogom, falsifikovanom robom i krijumčarenje migranata stvaraju nezakonite finansijske tokove velikih razmera. „Tržište za krijumčarenje migranata u 2020. godini procenjeno je na oko 8,5 do 10,5 miliona evra samo u Bosni i Hercegovini”, kaže Anesa Agović, koordinatorka Globalne inicijative za Bosnu i Hercegovinu.

Vrednost zarade od korupcije, utaje poreza i organizovanog kriminala koji se pere u ekonomijama Bosne i Hercegovine, Crne Gore i Srbije procenjuju se na 2-5 odsto godišnjeg BDP-a, što je iznos od 1,5 do 3,75 miliona evra. Smatra se da većina ovog novca ide u sektore građevine, nekretnina, turizma i kockanja.

U izveštaju se zaključuje da uprkos značajnim naporima vlada da spreče ovu vrstu kriminala, primena novih zakona i propisa ostaje ograničena. „Ovo obeshrabruje javni i privatni sektor od ulaganja u osnovnu infrastrukturu. I to lišava legalnu ekonomiju resursa koji su potrebni za održivi razvoj, poput ulaganja u zdravstvo, škole, socijalnu pomoć i javnu bezbednost“, kaže Kristina Amerhauzer, autorka izveštaja. Štaviše, problem IFT-a nije dobro spoznat i nedovoljno je istražen. „Nadamo se da ovaj izveštaj Globalne inicijative povećati svest o problemu i stimulisati efikasniju prevenciju i odgovore”, rekla je Amerhauzer.

Za dalja pitanja ili izjave od autora izveštaja: Claudio Landi, claudio.landi@globalinitiative.net

O Globalnoj inicijativi

Globalna inicijativa protiv transnacionalnog organizovanog kriminala (GI-TOC) je mreža profesionalaca koji rade na prvim linijama borbe protiv ilegalne ekonomije i kriminala. Kroz globalnu mrežu opservatorija civilnog društva za ilegalnu ekonomiju, pratimo trendove i radimo na izgradnji dokaza za efikasnije javne politike, širimo stručnost naše mreže i kataliziramo multisektorske i holističke odgovore na čitav niz kriminalnih aktivnosti. Sa Fondom za otpornost Globalne inicijative, podržavamo aktiviste i lokalne nevladine organizacije koje rade u oblastima u kojima kriminal kritično podriva bezbednost, sigurnost i životne šanse ljudi.